

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/36/2023
Identifikačné číslo spisu:	6412207990
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:6412207990.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO LESNÉHO URBARIÁTU KĽAČANY, Trnavá Hora, Čižmárová č. XXX/X, IČO: 37 997 882, 2/ M., U., Q., obaja právne zastúpení JUDr. Miroslavom Kamenským, Hviezdoslavov, Rybníčná 74, IČO: 450 196 06, 3/ V. 4/ N. TM. U., 5/ M., 6/ N., 7/ U. 8/ I., 9/ I. 10/ I., 11/ ZS. všetci právne zastúpení Advokátskou kanceláriou Krnáč s. r. o., Banská Bystrica, Námestie slobody č. 2, IČO: 47 232 293, proti žalovaným 1/ I. Q., W., Y. č. XXX/XX, 2/ I.. N. Y., F. nad R., C. č. XXX/XX, obaja právne zastúpení JUDr. Samuelom Baránikom, Bratislava Podjavorinskej č. 7, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 19C/6/2021, o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. apríla 2022 sp. zn. 16Co/23/2021, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. apríla 2022 sp. zn. 16Co/23/2021 a vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 4. októbra 2016 č. k. 6C/57/2012-310 určil, že kúpna zmluva je uzatvorená medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ dňa 4. novembra 2011 v časti prevodu nehnuteľností vedených Okresným úradom Žiar nad Hronom katastrálnym odborom na LV č. XXXX v k.ú. Y. - parc. X. č. XXX/X zastavané plochy a nádvoría o výmere XX m², parc. J. č. X/X trvalé trávne porasty o výmere XXXX m², parc. J. č. XXX/X ostatné plochy o výmere XXX mX v spoluvlastníckom podiele XXXXXX/XXXXXXXXX-in k celku pod B XX je neplatná. Druhým výrokom súd prvej inštancie priznal žalobcom 1/ až 11/ právo na náhradu trov konania v pomere 100%.

1.1. Rozhodol tak o žalobe zo dňa 25. júna 2012, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 04. novembra 2011 uzatvorenej medzi žalovanými 1/, 2/ z dôvodu, že žalovaná 1/ previedla vlastnícke právo uvedenou zmluvou k podielom nehnuteľností vedených Správou katastra F.. ako parc. reg. „E“ č. X/X - trvalé trávnaté porasty o výmere XX m², parc. reg. „E“ č. X/X - trvalé trávnaté porasty o výmere X XXX mX a parc. reg. „E“ č. XXX/X - ostatné plochy o výmere XXX m² na žalovaného 2/ v spoluvlastníckom podiele vedenom pod H na LV č. XXXX pre k. ú. Y. bez toho, že by žalovaná podiely z uvedených nehnuteľností ponúkla na predaj spoluvlastníkom v súlade s ust. § 140

OZ. Žalovaná 1/ tak porušila ich zákonné predkupné právo, pričom vklad predmetnej kúpnej zmluvy zo dňa 04. novembra 2011 bol povolený pod č. V XXXX/XX a z toho dôvodu sa žalobcovia domáhali relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) svojím posledným rozhodnutím, vydaným po vrátení mu veci dovolacím súdom (uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky /ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“/ z 31. marca 2021 č. k. 1Cdo/128/2020-509 pre nedostatočné odôvodnenie najmä vo vzťahu k odvolacím námietkam), po opätovnom preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj procesného postupu súdu v konaní, rozhodol rozsudkom z 21. apríla 2022 sp. zn. 16Co/23/2021.

2.1. Prvým výrokom odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol, a zrušil uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom 6C/57/2012-480 z 20. októbra 2020, ktorým súd prvej inštancie priznal žalobcom 1/ až 11/ nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne v rozsahu 100%. Druhým výrokom žalovaným 1/, 2/ náhradu trov konania nepriznal.

2.2. Svoje rozhodnutie zdôvodnil najmä tým, že nebolo možné opomenúť v konaní tú skutočnosť, že od rozhodnutia okresného súdu do terajšieho rozhodnutia odvolacieho súdu došlo k zmene skutkového stavu veci, pričom pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 veta prvá CSP). Zmena skutkového stavu spočíva v tom, že žalovaný 2/ už je podielovým spoluvlastníkom iných podielov, než ktoré nadobudol kúpnu zmluvou zo dňa 04. novembra 2011. Žalovaný 2/ je už zapísaný na liste vlastníctva č. XXXX kat. úz. Y. pre obec U. R. pod B1 ako podielový spoluvlastník v podieli XXXXXXXX/XXXXXXXX na základe kúpnej zmluvy zo dňa 29. júna 2012 - V XA. - pol. XA. a na základe rozhodnutia Okresného úradu F., pozemkový a lesný odbor č.: OÚ- F. zo dňa 10. júna XXXX, Z XXXX/XX. Vzhľadom na túto skutočnosť bolo dôvodné zistiť v konaní, či nedošlo k strate naliehavého právneho záujmu na určení relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/, a to aj vzhľadom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. februára 2020 sp. zn. 4Cdo/83/19, na ktoré poukázali žalovaní, a v zmysle ktorého rozhodnutia jediná situácia, kedy by žaloba na určenie neplatnosti mohla mať úspech, je vtedy, pokiaľ by ostatní spoluvlastníci, ktorých predkupné právo bolo dotknuté, nemali záujem nadobudnúť prevádzaný spoluvlastnícky podiel, súčasne by mali za cieľ zabrániť tretej osobe vo vstupe do spoluvlastníckeho vzťahu. Žalobcovia mali právny záujem na určení relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy a rozhodnutím súdu by dosiahli zápis pôvodnej podielovej spoluvlastníčky do katastra nehnuteľností podľa § 34 ods. 2 Katastrálneho zákona. Žalobcovia by tak dosiahli zabránenie vstupu tretej osoby do spoluvlastníctva predmetných nehnuteľností, na čom právny záujem samozrejme majú. K inej situácii však došlo tým, že žalovaný 2/ už je podielovým spoluvlastníkom predmetných nehnuteľností na základe iného titulu, a teda bolo potrebné v konaní skúmať, či je predmetná žaloba vhodným procesným nástrojom ochrany práva žalobcov a či sa žalobou odstráni spornosť práva a či samotná žaloba vlastne slúži alebo neslúži potrebám praktického života. Odvolací súd žalobu žalobcov nepovažoval za vhodný procesný nástroj ochrany práva žalobcov po zmene skutkového stavu veci, nedosiahne sa ňou odstránenie spornosti práva a ani neslúži potrebám praktického života a takáto žaloba nemôže mať úspech, keďže spoluvlastníci, ktorých predkupné právo bolo dotknuté, nemali záujem nadobudnúť prevádzaný spoluvlastnícky podiel, ale žaloba mala za jediný cieľ zabrániť tretej osobe vo vstupe do spoluvlastníckeho vzťahu, ktorý cieľ už v súčasnosti nemôžu dosiahnuť vzhľadom k tomu, že žalovaný 2/ je už podielovým spoluvlastníkom iného podielu na základe iného nadobúdacieho titulu. Predmetná žaloba teda neslúži potrebám praktického života, netvorí pevný právny základ pre právny vzťah sporových strán.

2.3. Odvolací súd preto rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu zamietol. Zároveň však zrušil uznesenie Okresného súdu Žiar nad Hronom 6C/57/2012-480 z 20. októbra 2020 z dôvodu, že išlo o rozhodnutie o náhrade trov konania v súdnej veci, pričom toto rozhodnutie okresného súdu je závislé od rozhodnutia vo veci samej a dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie bolo vydané, zanikli. Bez nadväznosti na predchádzajúce rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo zásade právnej istoty.

2.4. O náhrade trov konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP podľa zásady úspechu vo veci, podľa ktorého ustanovenia súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Rozhodol však s prihliadnutím na ust. § 257 CSP, podľa ktorého ustanovenia výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

2.5. V súdnej veci odvolací súd mal za to, že existujú dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania žalovaným 1/, 2/ ako úspešnej strane v konaní, ktoré spočívajú v tom, že žalobcovia sa v konaní dôvodne domáhali určenia relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou 1/ a žalovaným 2/ a k zmene rozhodnutia odvolacieho súdu došlo len v dôsledku zmeny skutkového stavu zisteného až v terajšom odvolacom konaní, pričom v dôsledku tohto zmeneného skutkového stavu došlo aj k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie.

3. Proti druhej (II.) výrokovej vete rozhodnutia odvolacieho súdu podali žalovaní 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodili z § 420 písm. f) CSP. Prvá výroková veta ostala predmetným dovolaním nedotknutá.

3.1. Podľa dovolateľov došlo rozhodnutím o trovách konania k vadám, ktoré sú uvedené v ustanovení § 420 písm. f) CSP, pretože súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolatelia nesúhlasili s názorom odvolacieho súdu, ktorý vo svojom rozhodnutí uviedol, že k zmene rozhodnutia v predmetnom spore došlo v dôsledku zmeny skutkového stavu, a preto následne došlo aj k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie. Je podľa nich odôvodnenie rozhodnutia o trovách konania v rozsudku (v bode 26.) protirečivé, pretože odvolací súd nemôže súčasne rozhodnúť podľa ustanovenia § 255 ods. 1 CSP (zásada úspechu v sporovom konaní) a súčasne rozhodnúť podľa § 257 CSP, pretože aplikácia všeobecného pravidla vylučuje aplikáciu výnimky a naopak. Zároveň dovocatelia tvrdili, že odvolací súd ustanovenie § 257 CSP aplikoval nedôvodne, resp. svojvoľne, pričom svoje tvrdenie podložili nálezom Ústavného súdu SR z 2. apríla 2020 č. I. ÚS 387/2019, bod 43, ktorý v sebe zahŕňa názor ústavného súdu tom, že ustanovenie § 257 CSP nevytvára priestor na voľnú úvahu súdu a nie je možné naň prihliadať kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania. Dovocatelia na podporu svojich tvrdení uviedli aj ďalšie nálezy napr. III. ÚS 119/03, I. ÚS 387/2019, I. ÚS 387/2019, alebo aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/67/2010.). Súčasne namietali, že žiadna zo strán sporu sa nedomáhala počas konania aplikácie § 257 CSP, teda dovocatelia sa k možnosti jeho aplikácie ani nemohli vyjadrovať. Podľa dovolateľov teda odvolací súd sám, z vlastnej iniciatívy, dané ustanovenie aplikoval. To však bez toho, aby strany sporu o tom vopred oboznámil a umožnil im vyjadriť sa k možnosti aplikácie predmetného ustanovenia. Dovocatelia sa teda až zo samotného rozhodnutia odvolacieho súdu dozvedeli o aplikácii § 257 CSP, bez toho aby im súd vytvoril procesný priestor pre zaujatie stanoviska k takejto aplikácii ustanovenia, resp. k takémuto rozhodnutiu o trovách konania. K uvedenému poukázal na rozhodnutie EStP v kauze Q. proti Českej republike, sťažnosť č. XXXX/XX, a tiež poukázal na nález Ústavného súdu SR č. I. ÚS 387/2019.

4. Žalobcovia 1/ a 2/, prostredníctvom svojho právneho zástupcu, vyjadrili nesúhlas dovolaním, ktoré mali za nedôvodné. Súhlasili s rozhodnutím súdov nižších inštancií a žiadali predmetné dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné, ako je aj dôvodné, a preto je potrebné rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. apríla 2022 sp. zn. 16Co/23/2021 zrušiť a vec odvolaciemu súdu vrátiť na ďalšie konanie.

6. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovocatelia vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a v spojitosti s tým označiť v dovolaní náležitým spôsobom tiež dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovocatel vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

7. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je

proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

9. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť i dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (5Cdo/57/2019, 2Cdo/100/2018, 4Cdo/3/2019, 3Cdo/32/2023, 1Cdo/31/2023 a pod.).

10. Ustanovenie § 257 CSP preberá doterajšiu úpravu v ustanovení § 250 ods. 1 prvej vety OSP. Účelom ustanovenia § 257 CSP je umožniť súdu zmierniť dôsledky právnych noriem upravujúcich náhradu trov konania zavedením moderačného absolučného práva. Toto ustanovenie je výrazom skutočnosti, že tam kde zákon nemôže byť natoľko kazuistický, aby postihol celú rozmanitosť života, právo sa dotvára sudcovským výkladom v medziach ustanovených všeobecnými podmienkami uvedenými v zákone, za splnenia ktorých môže dôjsť rozhodnutím súdu k inému záveru o náhrade trov konania, než by plynul z použitia všeobecných zásad náhrady trov konania. Civilný sporový poriadok vyžaduje pre realizáciu tohto sudcovského moderačného práva, aby v danom prípade išlo o výnimočné okolnosti a dôvody hodné osobitného zreteľa.

10.1. V sporovom konaní sa povinnosť nahradiť trovy konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu v konaní (§ 255 CSP). Aplikácia ustanovenia § 257 CSP pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, keď sice sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania podľa § 255a nasl. CSP, súd však dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci, ako aj v okolnostiach u strán sporu. Predkladateľ uviedol, že z dôvodu, že uplatnenie tohto osobitného kritéria na nepriznanie náhrady trov konania prichádza do úvahy len výnimočne, má sa to vykladať prísne reštriktívne. Rozhodnutie o nepriznaní náhrady trov konania podľa § 257 CSP sa nesmie javiť ako neprimeraná tvrdosť voči subjektom konania a nesmie odporovať dobrým mravom.

10.2. Judikatúra tiež konštatovala, že toto ustanovenie nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Ustanovenie preto nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnuť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. januára 2010, sp. zn. 2MCdo/17/2009).

11. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 6MCdo/5/2011 z 18. januára 2012 uzavrel nasledovné: „Požiadavka spravodlivého procesu sa vzťahuje na všetky druhy konania a rozhodovania súdu, ktorými sú dotknuté subjektívne práva a povinnosti účastníkov, teda aj na konanie o trovách konania, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou súdneho konania ako celku. Aj pri rozhodovaní o trovách konania musí teda súd prihliadať na všetky okolnosti veci, ktoré môžu mať vplyv na určenie povinnosti a práv účastníkov. Súčasťou práva na spravodlivý proces je preto i v tejto časti konania povinnosť súdu vytvoriť priestor na to, aby účastníci konania mohli účinne uplatňovať svoje námietky a argumenty, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť

rozhodovanie súdu o trovách konania, a s ktorými sa súd musí riadne vyrovnáť. Splniť túto povinnosť je potrebné najmä v prípade, keď súd zvažuje uplatnenie svojho moderačného práva podľa ustanovenia § 150 ods. 1 O.s.p., ktoré mu dáva možnosť, aby výnimočne, za splnenia predpokladov v tomto ustanovení uvedených celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania, u ktorého sú inak splnené predpoklady pre priznanie náhrady. Osobitne naliehavé je splnenie tejto povinnosti v odvolacom konaní, kedy účastník po prijatí rozhodnutia už nemá procesný nástroj na uplatnenie svojich námietok a argumentácie.“

12. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze č. I. ÚS 168/2018 z 10. októbra 2018 v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 257 CSP o nepriznaní náhrady trov konania uviedol, nasledovne: „Konanie o náhrade trov konania je konaním kontradiktórnym, preto mal dať krajský súd priestor sťažovateľke na vyjadrenie k prípadnej aplikácii § 257 Civilného sporového poriadku; toto ustanovenie má slúžiť na odstránenie neprimeranej tvrdości, inými slovami, na dosiahnutie spravodlivosti pre účastníkov konania. Pokiaľ je aplikované bez toho, že by relevantné dôvody na taký postup boli posudzované, ide o postup svojvoľný, a teda zasahujúci do základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

13. V danom prípade za vhodné vidí dovolací súd taktiež uviesť ďalší nález ústavného súdu, a síce sp. zn. I. ÚS 387/2019-60 z 2. apríla 2020, v ktorom je (o.i.) vyjadrené, a to tiež v súvislosti s dotknutým ustanovením § 257 CSP, že: „Ak súd má v úmysle použiť moderačné právo, alebo ak ho niektorá zo strán navrhne, musí súd umožniť protistrane, aby sa k tomu vyjadrila (k zámeru aj k dôkazom). Nie je možné, aby súd dospel k vnútornému presvedčeniu, že je potrebné aplikovať ustanovenie § 257 a strane, ktorá by inak trovy získala, to neoznámil a táto by sa to dozvedela až z rozhodnutia. Súd v prípade použitia ustanovenia § 257 je povinný „vytvoriť procesný priestor“ umožňujúci stranám sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia [pozri k tomu rozsudok ESLP Q. proti Českej republike (sťažnosť č. XXXX/XX), ako aj nálezy Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. ÚS 46/13 a sp. zn. I. ÚS 1593/15]. Strana má teda právo byť explicitne vyzvaná, aby včas k prípadnej aplikácii § 257 vyjadrila svoje stanovisko. Výrok rozhodnutia v prípade úplnej moderácie by mal znieť „stranám sa nárok na náhradu trov konania nepriznáva“ resp. „súd stranám nárok na náhradu trov konania nepriznáva“. Výrok, že „žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania“ už nemá v CSP oporu. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvôle. Aj podľa ustálenej súdnej praxe (pozri bližšie napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 119/03 či uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/67/2010) výnimočnosť použitia ustanovenia 257 ako aj to, v čom súd videl, že išlo o prípad hodný osobitného zreteľa, musí byť náležite odôvodnené. (Števček, M.; Ficová, S.; Baricová, J.; Mesiarkinová, S.; Bajánková, J.; Tomašovič, M.; a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 940 - 943).“ Ďalej v tom istom rozhodnutí ústavný súd uzavrel, že: „Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu).“, čo znamená, že následne sa dovolací súd musel opätovne vysporiadať s dovolacím dôvodom § 420 písm. f) CSP.

13.1. Na rovnakom názore zotrval aj najvyšší súd napr. v rozhodnutiach sp. zn. 8Cdo/266/2019 z 25. júna 2020 v bode 18., 5Obdo/60/2020 z 25. marca 2021 v bode 13., 4Cdo/139/2022 z 28. júna 2023 v bode 25., a podobne.

14. Na základe šetrenia predmetného spisu je evidentné, že odvolací súd pri svojom rozhodnutí postupoval (o.i.) aj v zmysle ustanovenia § 257 CSP, teda toto ustanovenie aplikoval a to bez toho, aby dal priestor stranám konania na vyjadrenie sa k novej aplikácii tohto ustanovenia. Strany konania sa teda o tejto aplikácii dozvedeli naozaj až z rozhodnutia odvolacieho súdu. Je preto možné konštatovať, že v zmysle vyššie spomenutej judikatúry, na ktorej sa rovnako zhoduje najvyšší súd aj ústavný súd, odvolací súd porušil práva strán sporu v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, a to v súvislosti s ich

možnosťou vyjadriť sa. Odvolací súd teda nevytvoril taký „procesný priestor“, ktorý by stranám sporu umožnil vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia.

15. Najvyšší súd preto uzatvára, že dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP a v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 257 CSP a nevytvorením možnosti sa k tejto aplikácii vyjadriť, je dôvodný. Možno teda skonštatovať, že v spomenutom bode odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Keďže o tomto bode dovolacej námietky najvyšší súd rozhodol, že je dôvodný, k ostatným dovolacím námietkam v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP, ktoré dovolatelia uviedli vo svojom dovolaní, sa nevyjadroval.

16. Dovolací súd preto rozsudok krajského súdu vo výroku (výrok II.), ktorým žalovaným 1/, 2/ náhradu trov konania nepriznal, zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, § 450 CSP). V novom rozhodnutí odvolací súd zohľadní (vysporiada sa) s ustálenou judikatúrou, spomenutou vyššie, tzn. oboznámi strany konania o zamýšľanom použití ustanovenia § 257 CSP a poskytne im priestor na vyjadrenie. Následne po vyjadrení sa strán sporu sa s týmito vysporiada vo svojom rozhodnutí tak, aby bolo rozhodnutie v tomto smere náležité odôvodnené.

17. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP). S prihliadnutím na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu sa najvyšší súd nezaoberal ďalšími, v dovolaní namietanými vadami.

18. Ak bolo rozhodnutie zrušené, a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie, a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.